Opracował: mgr. dietetyk Paulina Smoczyńska

ZALECENIA DIETETYCZNE
DIETA Z OGRANICZENIEM ŁATWOPRZYSWAJALNYCH WĘGLOWODANÓW DLA DZIECI

1. Zastosowanie

•według wskazań lekarza i/lub dietetyka

•dla dzieci od 4 roku życia, chyba że lekarz zaleci inaczej.

U pacjentów:

•z zaburzoną tolerancją glukozy,

•z cukrzycą,

•z insulinoopornością,

•z nadmierną masą ciała,

•z hipertriglicerydemią.

2. Zalecenia dietetyczne

•Dieta opiera się na zasadach zdrowego żywienia, modyfikacji diety podstawowej. Główna modyfikacja polega na ograniczeniu podaży glukozy, fruktozy i sacharozy, zalecane są produkty/potrawy o niskim indeksie glikemicznym (IG<55),

•dieta powinna być prawidłowo zbilansowana i urozmaicona uwzględniając udział wszystkich grup produktów spożywczych: produktów zbożowych, mlecznych, warzyw i owoców, ziemniaków, produktów mięsnych i ryb, jaj, nasion roślin strączkowych oraz tłuszczów,

•należy ograniczyć spożycie produktów zawierających cukry proste, w tym cukry

dodane,

•posiłki powinny być podawane 4-6 x dziennie, 3 posiłki główne – śniadanie, obiad i kolacja oraz posiłki uzupełniające – drugie śniadanie i/lub podwieczorek i/lub druga kolacja, podawane o tych samych porach; co 3-4 godziny,

•należy eliminować pojadanie pomiędzy posiłkami,

•produkty węglowodanowe należy spożywać łącznie z produktami białkowymi i tłuszczowymi w każdym posiłku,

•w każdym posiłku należy uwzględnić dodatek warzyw i/lub owoców, z przewagą warzyw; nie mniej niż 30% warzyw/owoców należy podawać w postaci surowej, dopuszczone wykorzystanie produktów mrożonych. Zalecane wybieranie owoców mniej dojrzałych ze względu na mniejszą zawartość cukru,

•w posiłkach połowę produktów zbożowych powinny stanowić produkty z pełnego przemiału,

•należy ograniczyć dodatek soli i cukru do potraw,

•należy wybierać napoje bez dodatku cukru,

•należy wykluczyć produkty ciężkostrawne i wzdymające,

3. Stosowane techniki kulinarne:

• gotowanie tradycyjne lub na parze,

• duszenie bez wcześniejszego obsmażania,

• pieczenie bez dodatku tłuszczu, np. w folii aluminiowej, w rękawach do pieczenia, pergaminie, naczyniach żaroodpornych oraz w piecach konwekcyjnych,

• grillowanie – bez dodatku tłuszczu, na patelni grillowej lub grillu elektrycznym,

4. Praktyczne wskazówki odnośnie sporządzania posiłków:

• temperatura posiłków powinna być umiarkowana,

• zupy, sosy oraz potrawy należy sporządzać z naturalnych składników, bez użycia koncentratów spożywczych, z wyłączeniem koncentratów z naturalnych składników,

• należy ograniczyć zabielanie zup i sosów śmietaną i jej roślinnymi zamiennikami np. mleczkiem kokosowym,

• nie należy dodawać do potraw zasmażek,

• należy ograniczyć cukier dodawany do napojów i potraw,

• należy ograniczyć do minimum dodatek soli na rzecz naturalnych przypraw.

GRUPA PRODUKTÓW	ZALECANA	NIEZALECANE
Warzywa	wszystkie warzywa świeże i mrożone, gotowane, duszone z niewielkim dodatkiem tłuszczu, warzywa pieczone.	warzywa przyrządzane z dużą ilością tłuszczu
Owoce	owoce mniej dojrzałe, owoce: świeże, mrożone, gotowane, pieczone; W ograniczonej ilości: musy owocowe bez dodatku cukru, przetwory owocowe niskosłodzone, np. dżemy (w ograniczonych ilościach).	owoce w syropach cukrowych, owoce kandyzowane, przetwory owocowe wysokosłodzone, owoce suszone.
Produkty zbożowe	wszystkie mąki pełnoziarniste, pieczywo pełnoziarniste, bez dodatku substancji słodzących, np. żytnie razowe, graham, chleb z dodatkiem otrąb i ziaren, pieczywo żytnie i mieszane, pieczywo o obniżonym IG, kasze średnio- i gruboziarniste: gryczana, jęczmienna (pęczak, wiejska, mazurska), orkiszowa, bulgur, kasza jaglana (w umiarkowanych ilościach), płatki gotowane „al. dente” np. owsiane, gryczane, jęczmienne, pszenne, ryżowe, żytnie, musli bez dodatku cukru i jego zamienników np. syropu glukozowo-fruktozowego, makarony, np.: razowy, gryczany, orkiszowy, żytni, pszenny z mąki durum (gotowane „al dente”), ryż brązowy, ryż czerwony, potrawy mączne przede	białe pieczywo pszenne, pieczywo z dodatkiem cukru, słodu, syropów, miodu, karmelu, drobne kasze (manna, kukurydziana), ryż biały, potrawy mączne, np. naleśniki, pierogi, kopytka, kluski, produkty mączne smażone, np. pączki, faworki, racuchy, płatki ryżowe, płatki kukurydziane i inne słodzone płatki śniadaniowe, np. cynamonowe, czekoladowe, miodowe, płatki błyskawiczne, wafle ryżowe.

	wszystkim z mąki pełnoziarnistej, np. pierogi, kopytka, kluski (w ograniczonych ilościach).	
Ziemniaki, bataty w ograniczonej ilości	ziemniaki, bataty: gotowane, pieczone.	ziemniaki smażone (frytki, talarki), ziemniaki puree, puree w proszku.
Mleko i przetwory mleczne	mleko i sery twarogowe chude lub półtłuste, napoje mleczne naturalne fermentowane, bez dodatku cukru, sery podpuszczkowe o zmniejszonej zawartości tłuszczu (w ograniczonych ilościach).	mleko i sery twarogowe tłuste, mleko skondensowane, jogurty i desery mleczne z dodatkiem cukru, słodzone napoje mleczne, tłuste sery podpuszczkowe, tłusta śmietana.
Jaja	jaja gotowane, jaja sadzone i jajecznica na parze lub smażone na małej ilości tłuszczu, omlety, kotlety jajeczne smażone na małej ilości tłuszczu.	jaja przyrządzane z dużą ilością tłuszczu, jaja smażone na słoninie, skwarkach, tłustej wędlinie.
Mięso i przetwory mięsne	mięso z małą zawartością tłuszczu, np. drób bez skóry (kura, kurczak, indyk), chuda wołowina, cielęcina, jagnięcina, królik, chude partie wieprzowiny, np. polędwica, schab, szynka, chude gatunki wędlin niemielonych: drobiowych, wieprzowych, wołowych, pieczone pasztety z chudego mięsa, chude gatunki kiełbas, galaretki drobiowe.	mięso z dużą zawartością tłuszczu, np. tłusty drób (kaczka, gęś), tłusta wołowina i wieprzowina, baranina, mięsa peklowane oraz z dużą zawartością soli, mięsa smażone na dużej ilości tłuszczu, mięsa panierowane, tłuste wędliny, np. baleron, boczek, tłuste i niskogatunkowe kiełbasy, parówki, mielonki, mortadele, tłuste pasztety, wędliny podrobowe (pasztetowa, wątrobianka, salceson), mięsa surowe np. tatar.
Ryby i przetwory rybne	wszystkie ryby morskie i słodkowodne, konserwy rybne (w	ryby smażone na dużej ilości tłuszczu, ryby surowe,

	ograniczonych ilościach), ryby wędzone (w ograniczonych ilościach).	ryby panierowane i w cieście
Nasiona roślin strączkowych	wszystkie nasiona roślin strączkowych, tofu, hummus, produkty z nasion roślin strączkowych z małą zawartością soli.	produkty z nasion roślin strączkowych z dużą ilością soli, bób, groszek konserwowy.
Tłuszcze	oleje roślinne, np. rzepakowy, słonecznikowy, lniany, kukurydziany, oliwa z oliwek, miękka margaryna (w ograniczonych ilościach), majonez (w ograniczonych ilościach).	tłuszcze zwierzęce, np. masło, smalec wieprzowy, łój wołowy, słonina, twarde margaryny, masło klarowane, tłuszcz kokosowy i palmowy, „masło kokosowe”.
Orzechy, pestki, nasiona	wszystkie nasiona, pestki i orzechy niesolone np. orzechy włoskie, laskowe, arachidowe, pistacje, nerkowca, migdały, pestki słonecznika, dyni, sezam, siemię lniane, „masło orzechowe” bez dodatku soli i cukru (w ograniczonych ilościach).	orzechy solone, w karmelu, cieście, w czekoladzie, w lukrze, „masło orzechowe” solone.
Cukier, słodycze, słone przekąski	W ograniczonych ilościach: budyń (bez dodatku cukru), galaretka (bez dodatku cukru), kisiel (bez dodatku cukru), sałatki owocowe (bez dodatku cukru), ciasta drożdżowe niskosłodzone, ciasta biszkoptowe niskosłodzone, ciasta i ciastka z mąk z pełnego przemiału, ciasta warzywne np. ciasto z fasoli, czekolada gorzka z dużą zawartością (>70%) kakao.	słodycze zawierające duże ilości cukru i/lub tłuszczu, torty i ciasta z masami cukierniczymi, kremami cukierniczymi, bitą śmietaną, ciasta kruche , ciasto francuskie, wyroby czekoladopodobne.
Napoje	woda niegazowana, woda mineralna gazowana o niskiej zawartości dwutlenku węgla,	napoje wysokosłodzone, nektary owocowe, wody smakowe z dodatkiem

	herbata, np. czarna, zielona, czerwona, biała, owocowa, napary ziołowe – słabe napary, kawa zbożowa, bawarka, kakao naturalne (bez dodatku cukru), soki warzywne, soki owocowe (w ograniczonych ilościach, tylko do posiłku), kompoty (bez dodatku cukru).	cukru, napoje energetyzujące.
Przyprawy i sosy	wszystkie naturalne przyprawy, gotowe przyprawy warzywne (w ograniczonych ilościach), sól (w ograniczonych ilościach), musztarda, keczup, chrzan (w ograniczonych ilościach).	kostki rosołowe i esencje bulionowe, gotowe bazy do zup i sosów, gotowe sosy sałatkowe i dressingi, przyprawy wzmacniające smak w postaci stałej i płynnej.